

№ 30
4-го серпня
1929 року

ВСЕСВІТ

ХАРКІВ,
вулиця Карла
Лібкнехта № 11

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

СПОРТИВНЕ СВЯТО „ДИНАМО“

Кавалеристи-динамовці: т. т. Балицький, Бистрих і Письменний

Численні глядачі пильно стежать за футбольним матчем Харків—Київ

Цього дня на вулицях Києва з'явилися зелені стріли з написами: „Динамо“—до фініша. Стріли вказували на вул. Р. Люксембург, де біля будинків Окружного ДПУ, 6-го липня о 4-й год., мав відбутися фініш 1-го Всеукраїнського зоряного перебігу надкордонної варті та війська ДПУ. Цей перебіг був першим у війська ДПУ. З усіх кінців України виїхали кавалерійські групи. В перебігові взяли близько 200 вершників. Щось близько $\frac{1}{3}$ з них це були молоді вершники, що прослужили в Червоній армії менш як один рік. Перебіг вилився в небувале спортивне свято „Динамо“. На честь перебігу було організовано велосипедні та авто-мотоперебіги, легко-атлетичні змагання і розіграш футбольного першинства. О 4-й годині до фініша підійшов кавалерійський загін після перебігу Харків—Київ. На чолі загону т. Балицький. Один за одним підійшло ще

Командорська машина перед фінішем

десять загонів. Після кінноти до фініша підійшли самокатники.

З Харкова зробив перебіг дивізіон самокатників, що пройшов усю путь у цілковитому похідному озброєнні, і команда динамовців із 100 чол.

Вело-команди прибули також з Миколаєва, Волочиська та інш. міст. Київські самокатники зробили перебіг Київ—Гомель—Київ.

З Волочиська до Києва, слідом за канцелярією прийшли швидкою ходою надкордонники. Відстань у 400 км. пройшли т. т. Кічиган, Плікайс і Красногородський, разом з кінним загном.

7-го липня в будинкові комуністичної освіти було підбито підсумки всеукраїнського спортивного свята „Динамо“.

Суддева комісія, враховуючи відстань, середню добу швидкість, стан кінноти після перебігу, нагородила перехідним призом ДПУ УССР окружний учбовий ескадрон.

Дипломи дістали славуцький загін, Н-ський український полк та ін.

Перший кінний зоряний перебіг показав, що кіннота надкордонної варті і війська ДПУ здатна до великих переходів за всієї години. Перебіг був важким іспитом для кінноти. Вона його витримала блискуче.

В СТОЛИЦІ ТАДЖИКІВ

Нарис Віктора Робсмана

Кілька десятків тубільських повозок, кілька пелехатих чинар, горді й таємничі гори, що обросли снігами, гірська річка Дюшамбінка, що кудись нашивидку біжить по округленому камінню, і над усім цим незвичним життям,—величезне, гаряче сонце. Таке місто Дюшамбе в недавньому минулому.

Сюди доходили звістки про життя інших країн та людей верблюдомовими кроками.

Непрístupну Бухару—єдне місто, що про нього знали,—вважали за місто філософів та поетів. І лише сам „дана“—вчений, в тисячний раз розповідав своїм співбесідникам, що дрімають за зеленим чаєм про місто гідне більшої уваги, де похований Тимур, де зберігають надгробний камінь брата Алі, де багато медрес та мечетів—про місто Самарканд. Ніхто не рахував днів ні навіть своїх років.

Бороди в чоловіків виростали так само повільно, як виростали в холодних горах легенди. І люди, що не мали віку, співали надзвичайними голосами завжди нових пісень, що їх ніде не записано.

... Першого автомобіля у Дюшамбе дехкати (селяни) зустріли з сочистою зеленою конюшиною. Довго відшукували вони в ляковогоного коня ознаки знайомого для них, справжнього кінського рота. Дюшамбе ніколи не чув свистка паротяга і пари його не дихали ще на його терені. Почали будувати залізницю, що з'єднає Термез з Дюшамбе, її повинні закінчити до вересня цього року—до 12-тиріччя Жовтня. Остання станція, куди тепер доходять потяги, станція Че птура. Збудують ще 110 кілометрів за лінійної колії і мешканці Дюшамбе побачать перший паротяг, а багато з них побачуть його вперше. Найближчого року мають будувати залізничну лінію Дюшамбе—КурганТюбе, а звідти і брукований шлях до Куляба, найвроджайнішого вілайєта (округи), і це дасть змогу постачати хліб у район КурганТюбе. Через річки Фірінган та Бахш, що течуть у районах КурганТюбе та Куляб, мають збудувати мости, там де нема переїзду, бо ці гірські річки—небезпечні і, лише відчайдухи—тубільці можуть їх перепливати, причепивши до кінських хвостів наповнені повітрям бурдюки.

Радянський Таджикистан,—гірська і мало досліджена місцевість, вона має безперечно природні багатства. У цій далекій країні, що ховалася віками в горах, тепер іде нечувана в її історії робота. Наново перебудовується тут життя. Замість караванів верблюдів та транспорту ішаків по долинах збудують залізницю.

У справі культурних потреб країни, емір бухарський панував тут до кінця 1920 року, задовольнявся релігійними школами—медресе карахана. Вони задовольняли його кул та політичні вимоги, і кадри вчених мул були його надійні соби́ники. Багато з них, у роки громадянської війни в Сер

Азії, уславилися на полі війни чесно захищали гареми еміра свої, будучи за проводирів та хненників басмацьких зграй.

І лише 1926 року, коли бачив остаточно вибили з гір і в Таджикистані сформували Радянський уряд (ця дата не менш популярна, як колись дата втечі Магомеда Меки в Медіну), тільки тоді з'явилася непоказна цифра письменного населення: від одного до півтора процента. Потрібно було розкрити заселених пунктах цієї гірської цівости школи лікнепу і, головне, потрібні були вчителі. Навивиді готовлені активісти йшли в київські школи, щоб навчатися грамоти гірців—памірців, а також до ледве чутої музики та еротичних танків, що тисячами тихо допивали свій незвичайний зелений чай,—цих людей треба посадити за букварі та цифри.

Тепер бюджет Наркомос Таджикистану виріс з 400 тисяч до 1 карб. на 1929-30 рік. Ця сума свідчить про спроможність Наркомосів будівництво в нині основне дівництво в молодій Республіці. Ближче гостро стоїть справа освіти в Таджикистані. Неповналість серед жінок досягає 100 цифри. Ще не зламано стародавньої Сходу. Ще багато жінок лич сховано під параджею і який жіночий актив тільки-но мується в Таджикистані.

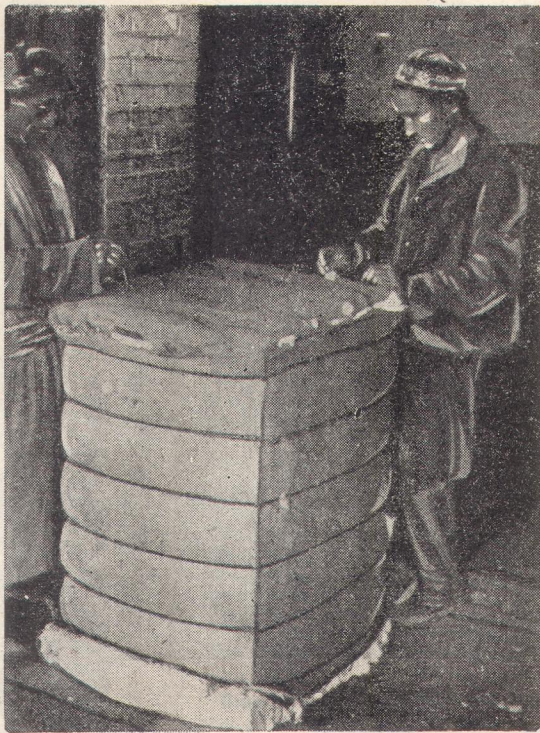
Такий сьогодні Таджикистан. Такий нині стоїть великий будинок. Раднарком затвердив проєкт будівництва в Дюшамбі стильної фабрики рахунку на три тисячі робітників. Столиця всього 6000 душ. Будівництво фабрики в цій мірі ілюструє молоді республіки.

... Дуже шумно в Дюшамбінці. Кокетливо звично в'ється в камінню і білі, збудовані європейськими будинки, двоєтися гинаються у швидких хвилях.

А над горами людським шепотом прикрашених чайхана, над повсюдною далекою столицею, злетів

аероплан, гикаючи і спотикаючися по нерівностях розрізаного повітря. І даремно кружляє над ним подоланий коршак, який бензиновим пилом свого переможного супротивника.

В цей час, аероплан, навантажений поштою, відлітає до Ташкенку.

Спресовану бавовну готують відіслати на фабрику

Жінки-таджички в школі лікнепу

На нашій обкладинці— молода таджичка, що недавно скинула чадру

ДАНИЛО ДАНБАС

Данило був улюбленцем не лише свого ескадрону, його діла дивізія і з палких промов на мітингах і зі щоденних подвигів у боях.

За нього мовилося не шаблемою, що „куля Данила не бере“, а з особливим натиском на це. Та й правда: коли він воякував, коли він бився, він був як зачарований і в одей свій він втягував усіх як у гіпноз. За нього казали й те, що „якщо він народився“, хоч ті, що так говорили, а ні в біса йому не вірили.

Цього таємничістю Данила особливо не цікавилися аж до того, коли під Чорторизьким. Цей випадок осяяв Данила легендою на тиждень, що після нього легенда й уся інша бісівщина в Данило роз'яснилася. І ось як це було. Їхали від Бердичів до Дубно ешаломом у серпні 1919 року. Коні товклися до головами поснувалих козаків і відганяли хвостами — вдень і вночі комарів, „ще краще за дамські віяла“, за дотепом Данила.

Під час походу Данило любив пісень. Але йдучи на бій він не співав, а лише співати, а й розмовляти: „щоб залишалося думати“.

Але пісня була традиційною під час відпочинку, переходу ешалону. Отже, пісні співалося протягом цілої місячної ночі, і здалося, із самого вечора.

Українським пісням, як і степові, краю немає. А то ж і донських, коли не вистачало своїх. Донські — та журні. В них більше роздуму, ніж лірики, що нею іменовано українські пісні.

Але ті, що слухати мали, спали, та все ж пісню чули, як маляску дитина у сні. Замовкла пісня — прокинеться.

Раптом Данило прокинувся. Кінь з необережності мацнув по голові і вибачливим поглядом дивився на Данила. Той вилаявся доброзичливо і ліг спати, але ж пісня, що співалося, була козацька (донська), ще й нова, ото ж Данило не міг відійти.

Чого ти Гунжовець не весел
Али ласкова дівченка
В час урочний не пришла?

Данило прислухався, підхопив мелодію і також заспівав невідомої пісні, неначе знав її здавна.

Кінь скінчив, спитав:

- Де пісню взяли?
- Тронька шахтар сказав.
- Тронька, де?
- Ондечки я, — відповів з-під сонного коня Тронька.
- Більше не знав донських?
- Як не знати!
- Що ж ти не признався? Співай другої.

Тронька за-

„Ай Доно-До-ночок

Разливной

По тебе не ходит

Струг резной“

Коні слухали,

але спали, а ті

що співали, теж

спали, бо

кошачий уводить

в сон і дій-

сно, особливо

кошачий співа

в сон і дій-

сно, особливо

кошачий співа

в сон і дій-

сно, особливо

кошачий співа

в сон і дій-

сно, особливо

кошачий співа

в сон і дій-

сно, особливо

кошачий співа

в сон і дій-

сно, особливо

кошачий співа

в сон і дій-

сно, особливо

кошачий співа

в сон і дій-

сно, особливо

кошачий співа

в сон і дій-

сно, особливо

кошачий співа

Спали й коні, хоча й позирали скося, ніби слухали пісні

„Ай Доно-Доночок

Разливной,

По тебе не ходит

Струг давно“.

Раптом — кінець.

Оглушливий вибух набою десь поблизу відразу припинив і пісню і сон. Всі позіскакували і, схопивши зброю, пильно прислухалися до темряви.

Бац... Знову... Потяг потрапив під обстріл.

Чий обстріл? Що за дурниця? Адже по завойованій землі їдемо. Чи свої це бавляться?

Зачастіла стрілянина з вагонів — сигнал для машиніста. Потяг побухтів і став. З усіх вагонів повисипали козаки. Стали. Прислухались. Тихо. Ніякого руху з обох боків. Почекали кілька хвилин знову: раз, два... Два набої розірвались, перелетівши через пульт. Прислухались до луни і почали виводити коней. Приблизно можна було визначити, де стоїть артилерія.

За п'ять хвилин з високого насипу, майже під кручу посипалися верхи і пішли в тім напрямку, де, здавалося, стояла артилерія. Потяг залишився. Але й стрілянина раптом змовкла.

Данило їхав попереду, запалюючи сірники й освітлюючи трюхверстку в руці. „Певне з Чорторизьку смалять“ — буркнув він.

Через пів години натрапили на ворожу кінну розвідку. Потрошили її. Сім трупів у галицькій формі валялись у дорожній пілюгі.

Ніч була місячна і якась чарівна, як бува лише на Україні. Проїхали якесь велике, довге, темне, сонне, як крокодил, село. Колупнули шаблями в зуби його (побили кілька шибок). Воно не прокинулось.

Ішли траєкторією набоїв, що пролітали над головами як таємні нічні птахи і залишали по собі вищання в повітрі.

І раптом виїхали на луг.

Зовсім казковий був цей луг і зачарований, як і вся ця місячна ніч. Де-не-де стояли скирди на ньому і здавалися більшими, ніж були насправжні.

Рішуче все було перебільшено в цьому місячному сяйві. На покосеній траві виблискувала в місячному сяйві роса і гостре пахно болотних випаровань солодко дурманило голову.

Раптом Данило махнув рукою.

— Айда, недалеко до Чорторизька, а я залишусь.

Посміхнувся і від'їхав до скирд, а за ним чоловік з п'ятьох очей.

Карпо Душко виїхав наперед і повів ескадрона, а Грицько Душко (заспівач) повернув за Данилом до скирд.

Скочили з коней козаки просто на скирди, а коней так і залишили. Та й

поснували зараз як убиті геть усі чисті. Тільки Данило пробурмотів засипаючи, що „добре було б...“

Але ніхто його не почув — усі спали.

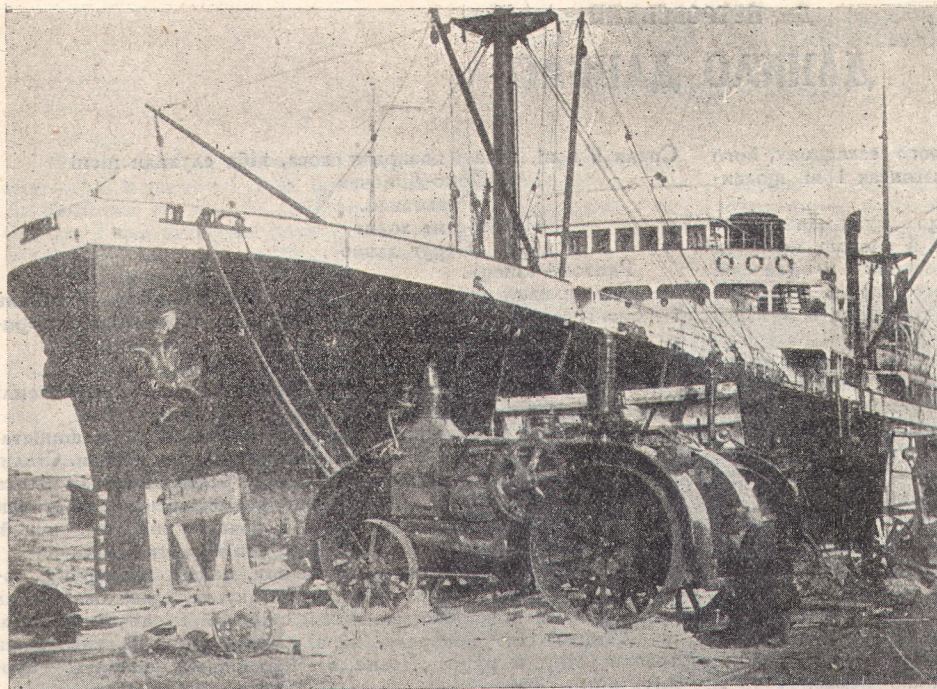
— Дивна справа з Данбасом — сказав посміхнувшись Зав'язь, виїхавши поруч з Карпом. — Ніколи це не траплялося, щоб ескадрона кинув.

— А чорта йому тут робити? Чи самі не впримоса — ворухнув вусами Карпо.

І голос його, і весь тон розмови та поведіння людей тої ночі ні на що не були схожі, ніби сонні, зачаровані і чужі. Всім здавалося, ніби сплять

В Берліні відбулася величезна демонстрація протесту проти бандитського нальоту Хінсських імперіалістів на Х.-С. З.

Одеса—порт. Вивантажують американські трактори, що прибули в адресу „Сільського Господаря“

і їдучи покручували й смикали вуса, щоб переконатися, що в тебе лице і звуть тебе, наприклад, Самійло Самійлович Самійленко.

Дайош!

Блиснули шаблюки і зникли у дворі Чорторизького замку (старовинного замку князів Потоцьких). Коли б стояти за стіною, то можна було б подумати, що раптом посипалась картопля на дерев'яну підлогу льоху.—Так одностайно й разом застукали копита по мості, вбігаючи у двір, оточений яром (ще старовинний). І раптом замовкли, збігши на пісок.

Тепер, коли стояти за двором, чути були з-поміж клемоту шаблюк, шипіння:

„Е, пшакрев матка!“—„В бога господа...“

Скоро з двора почали вибігати, ховатися в темряві, чорні від жаху й від ночі. Не допоміг їм і місяць стати білішими. А в дворі стояв жвавий регіт переможців.

Увійшовши в двір можна було побачити таку картину,

Шість мортирок, пельками в небо, завісили й не кашляли більше, відхаркуючи чавунні горіхи. Навколо них валялися трупи артилерійської прислуги, що не встигла врятуватись, а де-не-де ще живих дорубувала сотня, женучись по круглому дворі навколо величезного квітника зі стовпом сонячного а тепер місячного годинника, що навколо його стояли мортири. Розчинивши вікна будинку артилеристи, що врятувалися, намагалися стріляти звідти.

Більш нікого не було видно в будинкові.

Але назабаром замовк і ввесь будинок і чути лише було веселий сміх переможців.

Засвітилися в домі всі вікна, а на чорнім дворі, ховаючись щепотілі і хрестилися двома пальцями старі замкові слуги.

Чого ж вони хрестились?..

Данило раптом прокинувся. Відразу стрибнув він на свого Кущика (так звався Данилів кінь, усім відомий).

З ним тепер здоровкаються на базарі у Глухові колишні партизани й ескадронці Дінбаса, коли Данилова теща приїздить по понеділках у базарні дні до міста.

Здоровкаються з конем і згадують добрим словом хазяїна, що без вісти загинув і—кажуть—нема його зовсім у живих, але ніхто цьому не вірить.

— Данило та пропав?—Цього не може трапитися з людиною, що переможцем вийшла з більш як сотні гарних боїв, та ще—від гніву своїх же одного разу (а це ще страшніше, звичайно)...

Але не відступаймо, як не відступав ніколи Данило.

Данило влетів у сідло зпросоння і крикнув:

— По конях—гайда за мною!..

І крикнув так, таким свіжим голосом, як свіжий був світанок над лугом, що страшенно змінився після ночі і став звичайним, реальним, буденним.

Нічні чари зникли, як і не були.

І в голосі Данила геть зовсім зникли сновидні чари, що були вночі. Був здоровий і тверезий, як був твереза людина після нічної гулянки облившись криничною водою.

Світанок був свіжий і тверезий, тверезі гнали п'ять верхівців за Данилом до Чорторизька.

Ніхто не розумів, як усе це сталося, що було вночі і як сталося те, що вони тут лише п'ятеро.

Не міркуванням і не згадуванням якоюсь шабелюю тверезістю, та зістю власного руху розуміли ті, що гнали за Данилом, що трапилась біда. А яка,—ніхто не знав.

Але від Данила передавалась тривога і майже страх перед тим, що дуже рідко, а вірні і зовсім некого з козаків не бувало.

Тривога, тривога.

І неврастенічне тремтіння притисло мурахою по тілу. Хоч би скільки гнали і огрівали батогами коней, не гинаючись до гриви від швидкого.

Як куля влетів Данило в сандувір Чорторизького замку, зачарованим. І було все недарма.

Ось що побачив Данило, а за ним і решта п'ятеро, коли ввійшли в бункер. Велика кімната з альковом—вона князя спочивальня—була перетворена на...

ДО 15-РІЧЧЯ ІМПЕРІАЛІСТИЧНОЇ ВІЙНИ

Пам'ятник на братській могилі турецьких солдат, забитих час боїв біля Сарикамишу

Долі валялися до смерті згвалтовані жінки, а кавалеристи сиділи на столах, на чім попало і чекали...

Ні, ніхто ніколи не бачив такого гніву. Ні, ніхто, ніколи не зазнавав такого як блискавка швидкого й нерозривного рішення та вчинку. Семеро товарищів по славних боях за хвилину лежали порубаними на килимі.

Данило підійшов до панянок (це були княгиня Потоцька та її дочка)—і нахилився.

На хвилину жалісне обличчя його знову стало сталевим і безособливим. Такі обличчя бувають у буйних божевільних на іконах. Два удари клинка зробили своє і Данило вийшов. Він ходив як сомнабуля, а п'ятеро ходило за ним як приречені. Через п'ять хвилин замок палав, а в двір збігалася сотня. Данило стояв на ганкові в полум'ї пожежі і про щось думав, про щось зовсім стороннє.

Повз нього пройшов, вийшовши з дому, Яковенко.

Покосився на нього, поправив мавзера на поясі, і якимось шквато, знезажливо і поважною ходою обійшов Данила.

Але Данило звів на нього очі і миттю пішов на нього, витягуючи на ході шаблю зі срібної піхви, бойовий дар.

Яковенко відступив на крок і собі почав витягати гусарську шаблю (що за неї Данило ще три дні тому назвав його «прованцем»). Все це відбувалося на очах у сотні, що мовчки збирала коней. Жодного слова ніхто не мовив.

— Покинь... Не витягай,—казав Данило на ході і, сунувши шаблю знову в піхву, проходячи плюнув Яковенкові в обличчя.

Яковенко витерся і сів на коня. Данило повернувся до дверей, звелів забрати гармати з собою. Дехто запрягав коней на передків.

Почалося звичайне життя і все пішло, як і попереду.

Взяли гармати. І Яковенко та й сам Данило, злізши з коней, зовилися й сперечалися про те,—як же запрягати, коли ж сторонки повідрубано.

Опівдня відвантажили шість гармат на потяг і знову під'їхали до того місця, де вночі з поїзду покотилися козаки.

Рушили. Ніхто не співав, всі косилися на Данила. Всіх витяг він до себе. Так, ніби треба було йому поділитися словами з усіма. Та не вмів він, не знаходив слів він, або ще не знав таке слово.

У Яковенка ж був вигляд нахабний. Він усе топтався на місці, де треба й де не треба. Штовхав коней, лаяв їх, напивав ні за що ні прощо і загалом «хазяйнував».

Всі знали, що перше слово Данила буде до нього.

Ось Данило весело повернувся і спитав:

— Що, втерся?..

— Втерся,—посміхнувшись відповів Яковенко.

До 15-річчя імперіалістичної війни. Спостережний пункт. Польщі біля міста Ляховичі

І Данило спитав щось звичайне.

Все разом було закінчено. У всіх від серця одійшло і всі разом забули про безславно-загиблих товаришів. Так, наче цього й не було. Або полягли в бою тиждів тому,—отже за них і не згадується.

Попереду були нові бої.

Але ось минуло два тижні. Наші полки взяли Дубно і пішли на Радзівилів: (тут поляки й петлюрівці зійшлися клином і в Петлюри трапився політичний провал, що через нього він тоді подався до Парижу, обмірковувати своє безглузде становище).

Його галичани, що не терплять поляків, як собака кішку, або як кішка собаку, разом розбили білий блок, що доти фактично існував, але не був оголошений шовіністичним частинам.

Галичани під Радзівиловом наклали полякам і віддалися нам у числі двох полків.

Петлюрі ж в Парижі за це перепало.

Та ось в оцей саме час із Данилом трапилась крута зміна. Покликав він якимось хлопців обмірковувати справу, як водилося у нього повсякчас перед складними операціями.

А гадали всі—відносно рейду (або як тоді називалося це, «нальоту»), так ні ж.

А ось що сказав:

— Задувно порубав я чорторизьких хлопців, і треба, щоб ви сказали мені своє слово про це. Коли дійсно задувно. то судить мене так, як я їх судив: порубайте мене тут же, щоб не було мене. А командувати вами все одно я не буду.

— Та з чого це ти надумав?—спитав Яковенко.

— А з того, що тебе не зарубав,—огризнувся на нього Данило і вперше бачили його козаки злим.

Бувало гнівався, це відомо, а щоб злим—так не бачили.

— Що ж, зарубати тебе не штука,—говорить йому Яковенко. Так хто ж тоді за це відповідатиме?

— Ага, ось ти тепер і зрозумів...

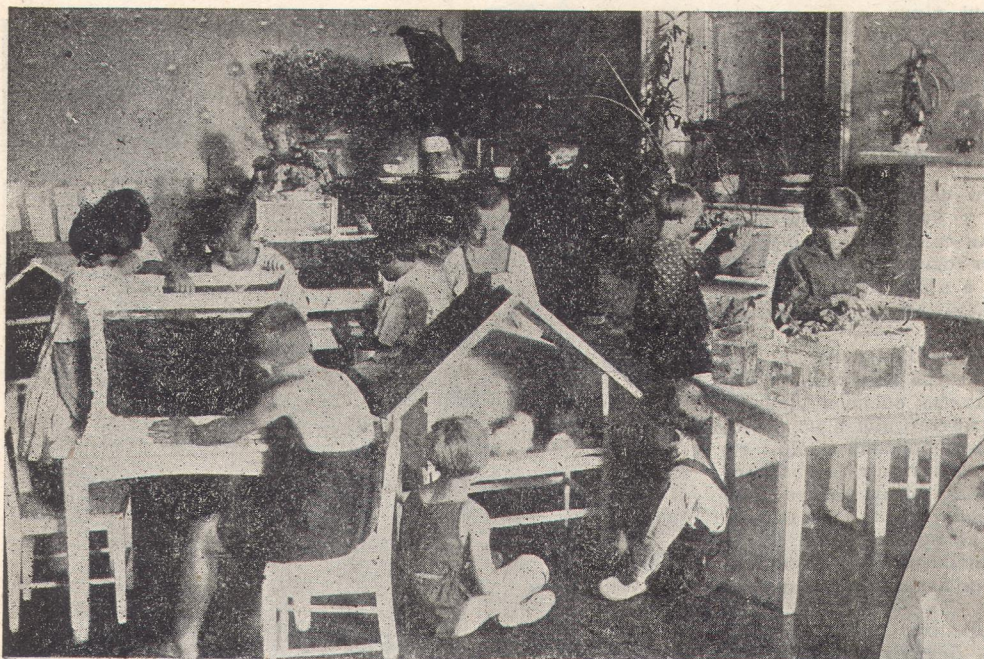
Зрозуміли тепер Данила й усі.

А цього ж лише й треба було йому.

Щоб зрозуміли всі, яку відповідальність бере на себе людина за порубаних товаришів...

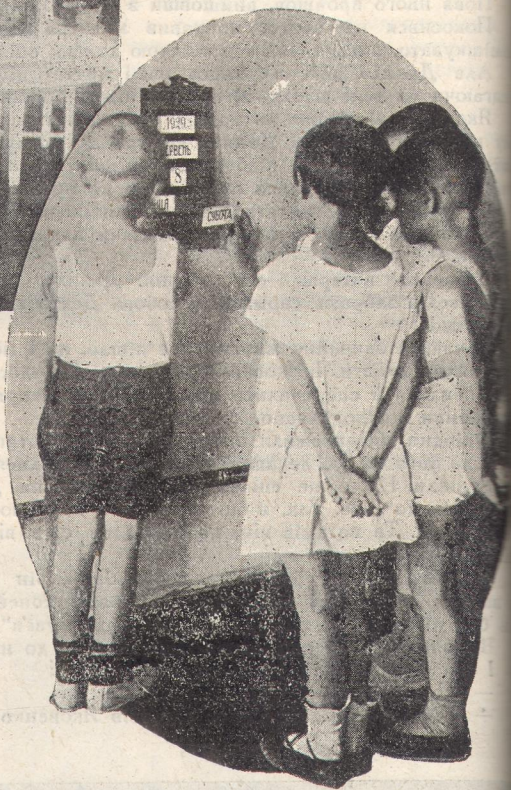
Шанці на західному фронті

В кімнаті живої природи

СІМ'Я ВІЛЬНА, НОВА...

Нарис і фото
О. Яблонського

Починається новий трудовий день

Коло порту метушливого, коло моря синього, там, де місто припадає до берега крутим військовим спуском, широко розташований великий будинок, колись аристократичний особняк, що тепер обернувся в „Досвідний дитячий садок ім. Тараса Шевченка“.

На початку свого існування містився він у самій гущавині портового галасу, в помешканні колишнього єпархіального свічного заводу.

Призначали його для дітей портових вантажників, — більшістю вихідців із безземельних округ України, — а тому навчання одразу провадили тут українською мовою.

Це був перший український садок в Одесі.

Але не так-то вже й легко було вдихнути життя в цей безумовно живучий організм. Дуже важко було вигнати кол. господарів цього „підприємства“ — попів, що якимсь чудом утримались у своїх насиджених, добре обжитих кублах. Попи чинили нелюдський опір, лаялись, а коли під кінець довелося таки поступитися перед новим господарем, — голова попівської зграї, „батьюшка“ Стоянів, став посеред двору, перехрестився на всі чотири сторони, смачно плюнув та оголосив:

— Щоб вам щастя в житті не було...

Так благословив дітей у безсилій злобі „святий пан-отець“.

Тепер майже забули про цей театральний рух актора в рясі, але в перші роки батьки, налякані цими „пророцькими“ словами, не хотіли віддавати своїх дітей до садку.

Тепер... Тепер на 25 вільних місць у першу вступну групу припадає 400 заяв, — 400 хлопців та дівчат прагнуть прилучитися до нової, великої галасливої, веселої родини дитячого садку.

Садок не може задовольнити всіх, хто бажає потрапити до нього, і в наслідок суворого одбору тільки незначний процент, тільки одна шістнадцята частина став рівноправними громадянами цієї невеличкої держави, де так весело, гарно жити, де так цікаво, легко працювати. Кількість населення мініятурної країни дорівнюється цифрі 100, а старшому громадянинуві її, що швидко нацепить піонерську краватку й переїде до трудшколи, мине „аж“ 8 років.

П'ять років існує садок. За п'ять років він поширився, зміцнів, перейшов у краще помешкання, і в кожному виявленню життя видно таке заперечення словам пастиря христолоубивої церкви, що тепер прокляття всіх попів цілої планети не злякають ані батьків, ані дітей.

— Щоб вам щастя не було... Щастя? А що ж, як не щастя так і бризкає з оних веселих обличь, хіба не щастя лунає в повітрі в оних гучних радісних криках!

О дев'ятій годині ранку сходяться діти. Зовсім маленьких приводять батьки, але більші вже набули такої самостійності, що можуть вільно йти вулицею й самі. В передпокої діти на реєстраційній таблиці проти свого прізвища заповнюють кліточку, роздягаються та збираються в сині халатики. Після

цього діти снідають, миють руки, полощуть рота... Ці дрібниці, та може й те, що кожен має свій окремий рушник, свій шматок мила, привчають дітей стежити за чистотою свого тіла, одержі, примують свою систематичністю, режимом ставитись до елементарної гігієни життя як до обов'язку, що без нього годі думати обійтись...

Щоденно дітей оглядає лікар. Огляд відбувається зранку, щоб хору дитину можна було завчасу ізолювати від колективу.

Скінчилися ранішні процедури і починається трудовий день.

О десятій у великій залі спалахують гучні акорди рою. Це музичне гасло. Діти всіх чотирьох груп збираються в залі, сідають на великий килим і під акомпанімент рою співають свій трудовий веселий гімн. Його останні два рядки змінюються залежно від „гасла“ сьогоднішнього дня:

„Гей нумо, швидче в лави
Для веселої забави.
Будемо ми говорити,
Як в садочку краще жити“.

Чи:

„Будемо ми вирішати,
Як нам свято святкувати“...

Після цього традиційного початку життя, групи розходяться для праці по робочих кімнатах... Хто до пісочної, хто до живої природи, хто до будівельної, теслярської, малярської...

В них проходять розмови та зорганізуються роботи. Старші будують і майструють, а молодші вовтузяться на піску та глини.

Півтори чи дві години такої праці, і діти потім виходять гуляти чи гратися, чи до крамниці закуповувати для садку потрібний інвентар, чи на пошту отримувати пакунки... Згодом вони повертаються до їдальні, де їх очікує смачний обід.

під веселий акомпанімент виделок та ложок починається шелестів та гостреньких молочних зубчиків.

За столами стежать чергові „Серпа та молота“—господарської комісії. Розсипле хтось жнівню рижової каші, одразу ж черговий—маленький хлопчинка, оперезаний пов'язкою на руці. Він зосереджено підходить „до місця катастрофи“ і логічно та щіточкою „вживає всіх заходів“, щоб знищити наслідки небережності свого товариша.

Усі комісії—а їх тут три—обираються дітьми на тиждень. На початку тижня—черговий склад комісії обговорює, саме треба зробити „в тому чи іншому“ напрямкові, а на вівторок—„підводять підсумки“ зробленого.

„Червоний Хрест“—це санітарна комісія, що стежить за чистотою. „Вартові“, тоб-то чергові, доглядають миття рук, чи чистоту рота, одправляють етапним порядком мурз, що де-небудь забруднили носа, чи насипати в волосся. Червоний хрест на руці—ознака влади цього сувереного догляду.

„Червона зіронька“, так зветься культурна комісія. Вона підтримувати лад у всіх кімнатах. Вона не дозволить нікому іграшку чи якесь приладдя аби-де ні—всьому є своє визначене місце.

Мало сказати, що кожне приладдя тут має своє окреме місце, воно використовується як засіб до виховання, на всі руки—над ним обов'язково прибита таблиця, де великими літерами виведена його назва.

Тут, взагалі багато табличок...

Навіть незчисленна армія кімнатних рослин, що оволоділа підлокітниками та підставками, урочисто тримає на своїх простеньких прапори-назви, виписані рідною мовою. Це праця самих дітей. Кожен підозрілий громадянин рослин-

Іноді батько чи мати завітають до садку подивитись, що робить їхній Костя чи Тетянка. Тоді немає меж їхнього здивування:

— Чому тут він такий гарний?.. Дивіться: і не плаче, і тихесенький, і слухняний...

Ну що можна відповісти на таке запитання?

Хіба ж повірять, коли сказати, що в „поганій поведінці“ здебільшого винні не Кості й Тетянки, а їхні батьки.

Хіба ж так легко довести, що крім лупцювання, що ним гадають вибити „дуроші“ з голови шостирічної дитини, є ще інші медоти виховання та розумового впливу на дитину.

Робітники садочку не обмежуються лише тим, що піклуються дітьми од 9-ої до 3-ої години дня,—ні,—вони старанно вивчають умови життя дитини, дають вказівки батькам.

„Зробимо культурну революцію через дитячий садок“—каже одне з тутешніх гасел. Хіба ж це брєвнєть неймовірно?

Іноді гасла цієї маленької держави трошки відрізняються од наших. От, наприклад, що за контрреволюція? „Ми за восьмигодинний робочий день! Перейдемо з 6-тигодинного до 8-мигодинного...“

Дивно...

Але, непорозуміння враз розвіюється, коли ви дізнаєтесь, що діти розходяться о 3-ій, а батьки їхні повертаються з роботи о пів на п'яту—о п'ятій, коли завод далекий, і діти якусь годину чи дві лишуються „безпритульними“.

Це й висуває гасло „8-мигодинний робочий день дитячого садочку“.

На жаль, поки що це тільки гасло.

Весь досвід садочку передається іншим дитячим садкам. Його ролю, як спеціальної досвідної установи, важко оцінити він звертає на себе увагу всього педагогічного світу нашої республіки,

Садок перекинув свій культурний вплив на село. Він шефствує над селом Усатовим по соцьвихівській лінії і зорганізував там садок для селянських дітей. Але цього мало. 48 делегаток із різних сел пройшли тут спеціальні курси для підготовки організаторів дитячих майданчиків. І там, у себе, на селі вони насаджують серед темряви некультур'я ці невеличкі оази нових методів виховання зміни, що вони їм навчилися в Одесі, в дитячому українському садку ім. Т. Г. Шевченка.

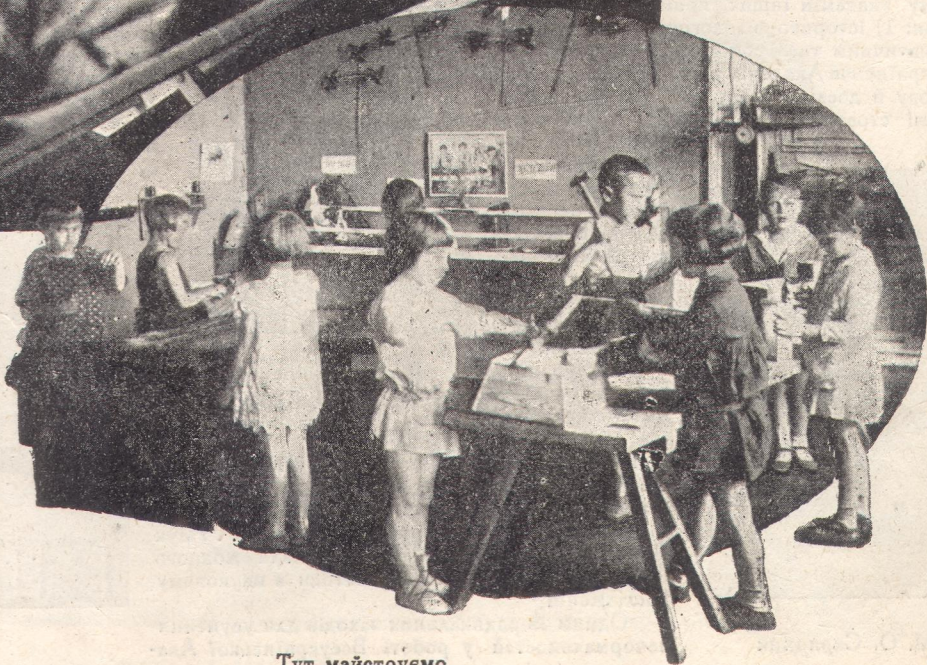
Попрацювавши—на відпочинок

саїту, або якесь звірятко, що не подібних до себе серед старих садочків, підлягає найсуворішій оглядові та допиту „на предмет“ встановлення свого походження.

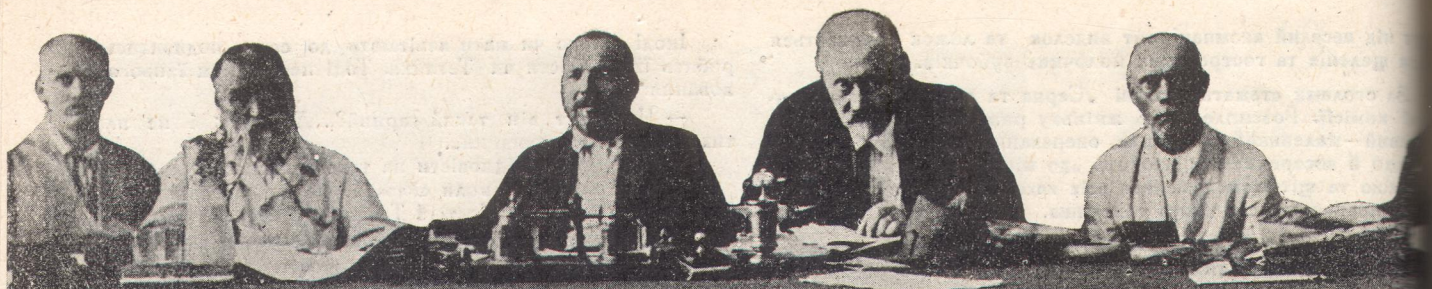
По обіді, після обов'язкового полоскання рота, перед тим, як розходитись додому, надходить година мертвого покою.

В затьмарених кімнатах на легеньких ліжечках проходить сон, що закінчується у садочку.

О третій годині діти розходяться до своїх батьків і тиша опановує галасливий садок.

Тут майструємо

НАУКА НА ІНДУСТРІАЛІЗАЦІЮ

Президи

демії Наук НКО бум довибори нових Академії новлення складу Академії науковими силами, марксистськими методами, що у своїй науці йдуть пліч-о-пліч з соціалістичного будівництва.

Вибори до Всеукраїнської Академії Наук перетворили в широку громадську кампанію, в ній взяли участь всі громадські організації, фабрики і заводи, й обговорення кандидатів вилилось не лише в наукових робітників, а й в нічю аудиторію і в міські збори. Члени Академії зробили низку докладів про роботу Академії і про довибори перед робітничою базою великих міст, треба відзначити пер

Закінчилися вибори нових академіків до Всеукраїнської Академії Наук. Обрано 34 нових академіків—Академія поповнилась визначними вченими, представниками марксистської методології в науці, ученими, що репрезентують всі українські землі і представниками братніх республік.

Поповнення складу Всеукраїнської Академії наук кращими робітниками науки, що тісно зв'язані з широкою радянською громадськістю й беруть активну участь у соціалістичному будівництві, в історично подією величезного значення для дальшого розвитку науки на Україні і зв'язку її з загальним процесом реконструкції нашого народного господарства й культурного будівництва.

Створена понад 10 років тому по шаблону академії інших країн з трьома відділами: 1) історико-філологічним, 2) фізико-математичним та 3) соціально-економічним—Всеукраїнська Академія Наук провадила свою наукову й дослідницьку роботу, не входячи в тісні стосунки з життям і з щоденними потребами нашого соціалістичного будівництва, і не завжди відповідала на ті складні завдання, що ставило життя перетворючими силами країни.

Обслідування Академії Наук, що його провадив НКО торік, виявило цю відірваність, замкнутість в колі своєї наукової роботи, жорстоку групову боротьбу, що точилася в Академії і заважала нормальній науковій роботі. Академія Наук серед своїх дійсних членів не мала жодного представника марксистської методи в науковому дослідженні.

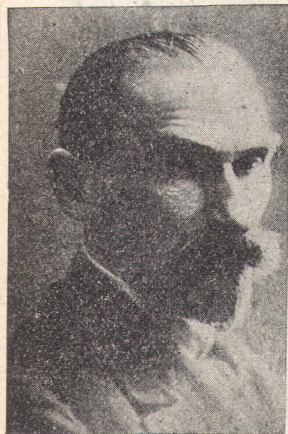
Одним із радикальних заходів для усунення ненормальностей у роботі Всеукраїнської Ака-

наукового життя—це єднання робітників науки з робітничою базою. На Донбас виїздив президент Академії Наук—Земляк, зробив там низку докладів про роботу Академії Наук.

Виборам до академії Наук найбільшу увагу присвячувала і окружна преса (Харків, Київ, Дніпропетровськ) в сторінках газет „Вісник Пролетарська Правда“, (Одеса), для ознайомлення читачами з кандидатурами нових академіків, з їхньою громадською й науковою діяльністю, містились і ґрунтовні характеристики з всебіч-

Вчений секретар проф. М. Н. Кравчук

М. О. Скрипник

ПРОЛЕТ

вою оцінкою роботи. Самі методи виборів до Академії мали великого значення, бо було втягнуто майже всі наукові кола (міські конференції зібрали близько 500 представників від 5 тис. наукових робітників).

Серед новообраних академіків—видатні наукові й громадські сили, що їхні роботи в різних галузях науки мають велике практичне значення для розвитку народного господарства і для культурного будівництва; видатні робітники науково-професійного руху — (Паладій, Соколовський, Семковський, Кравчук, Гольдман). Сім новообраних членів Академії є членами УТОРНІТСО; троє з академіків кандидати до ВУЦВК і Центрального Виконавчого Комітету СРСР (Паладій, Семковський і Вавилов). Вісім нових академіків—члени комуністичної партії та видатні політичні й державні робітники УСРР та СРСР. (Кжижановський, Скрипник, Затонський, Шлихтер, Юринець та інші).

Поповнення Академії Наук новообраними академіками значно зміняє національний склад в бік збільшення кількості українців: до виборів було українців 25 чол. тепер ми маємо 48 чол.

Новообраних академіків по циклах наук свідчать про згуртованість з генеральною лінією нашої роботи на індустріялізацію та піднесення сільського господарства,—з 34 академіків економіко-математичного відділу увійшло 20 чол. або 60%. Економічний відділ поповнився 9 новими академіками і

Новий будинок книгарні

Делегація сталінських робітників після виборів, біля головного входу до Академії

Видатних поетів України в Білорусі—Павло Тичина і Янка

Економіко-економічного відділу обрано 5 нових академіків. Їхні імена, як Семковський, Скрипник, Шлихтер, Затонський, не тільки нашому народу, але й пролетаріатові за межами Радянського союзу. Не дарма ж робітники промислових центрів, і особливо шах-

тарі Донбасу урочисто вітали новий склад Академії та прислали своїх представників на її вибори.

Всі ці дані яскраво свідчать про те, що для Всеукраїнської Академії Наук дійсно почнеться нова творча робота, нова доба в історії культурного життя України.

Доповнена новими кадрами наукових робітників, тісно зв'язаних з економічним та політичним життям країни, Всеукраїнська Академія Наук скерує свою роботу на нові шляхи. Вона хутко вийде з тісних „суто-наукових“ рямок, що в них точилася праця Академії на протязі останнього десятиріччя.

Науку на індустріялізацію—пролетаріят до української культури,—під цим прапором почнеться нова праця Всеукраїнської Академії Наук. Не „наука для надки“, а наука для піднесення творчих сил країни,—ось що стане гаслом Академії нового складу.

Пролетаріят України, що вчиться керувати своєю країною по комуністичних ВУЗ'ах та робфаках, взяв тепер у свої руки найвищу наукову, що стане фортецею пролетарської науки, озброєної марксизмом та лєнінізмом. Це новий крок на шляху до повної перемоги пролетарської культури.

Марія Ста

В. П. Затонський

ДО

УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Делегація робітників підносить ВУАНУ адресу й одяг шахтаря

НАУКА НА ІНДУСТРІАЛІЗАЦІЮ —

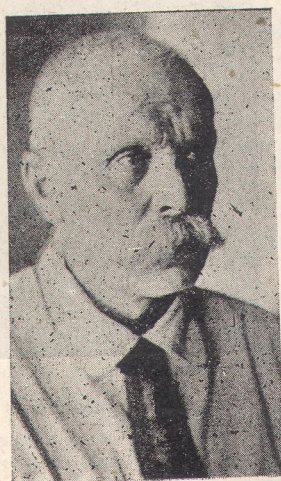
Проф. Паладін

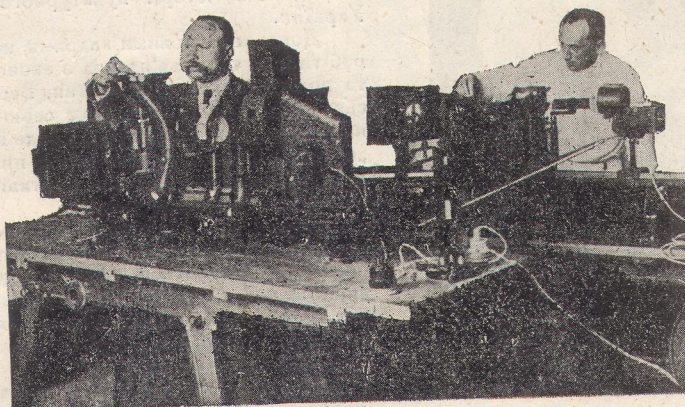
Книгарня ВУАН у новому будинку

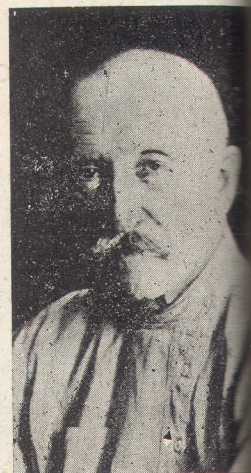
Проф. Усенко

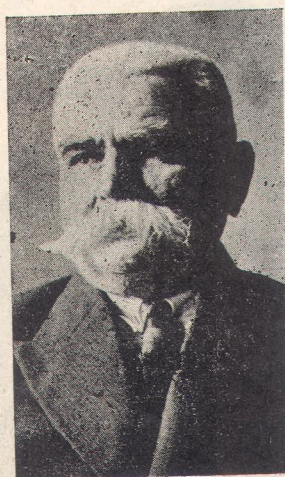
Проф. Патон

Академік Симінський (ліворуч)

Проф. Резніченко

Проф. Опоков

Читальна зала книгарні ВУАН

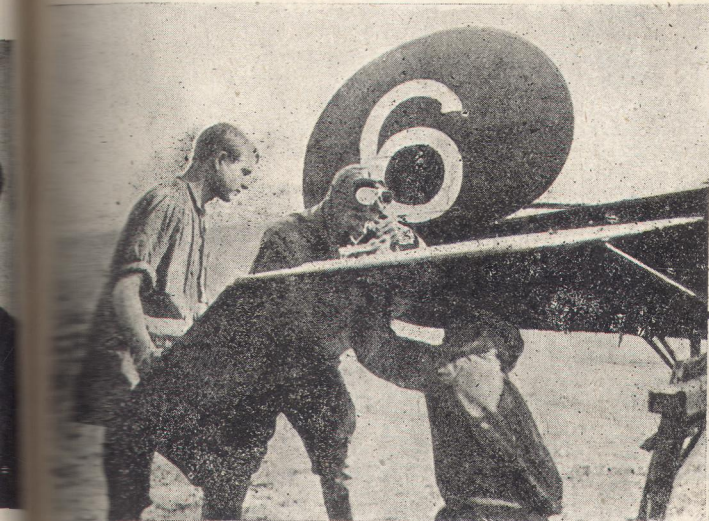

Проф. Гольдман

ПРОЛЕТАРІЯТ ДО УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ —

КРИЛА ПРОЛЕТАРСЬКОЇ МОЛОДІ

фото Д. Рибальчика

Ремонтують

Вно восени минулого року за ініціативою централь-
преси, силами радянської суспільности в Харкові було
першу в Радянському Союзі цивільну авіо-школу.
Цими днями в Центральному профсоюзному саді Хар-
авіородина святкувала перший випуск 12 пілотів
школи авіації. Тяжко доводилося першому випуску.
без авіопарку та ремонтних майстерень, належного
інструкторів та авіотехніків крок за кроком розгор-
свою роботу школа. Школу було розраховано на
піл. З перших днів організації льотному навчання
осінні дощі, потім холодна сніжна зима, тумани.

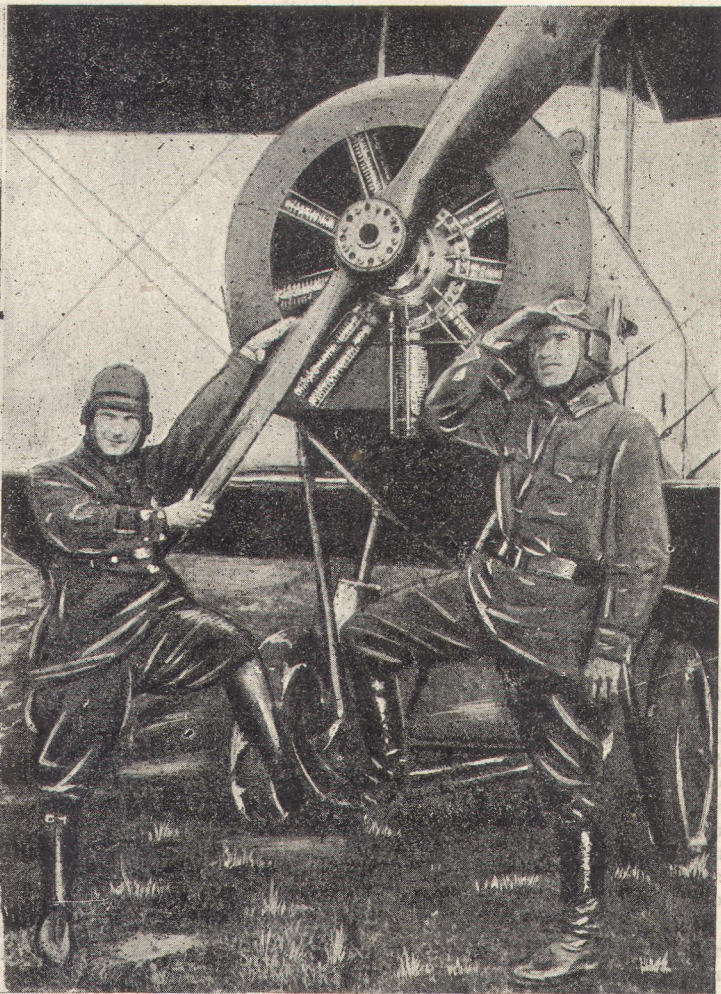

На старті

машин, за ремонту власними руками неминучих по-
аеропланів, учні не могли нормально здобувати льотну
Проте, багато було покладено енергії як з боку
механіків, так і самих учнів і випуск затри-
звого на 2—2% місяці.

Завсю переставивши свої залізні птахи на лижви, першим
збиралися з різних кутків міста на аеродром учні
знань пілота, а в негоду, туман, сніг чи сильний вітер
майстернях учні перечишали й ставили мотори,
зові і ремонтували пошкоджені аероплани. А як насту-
швидко пообідавши, учні поспішали в ХТІ, де в од-
лабораторії одержували потрібні теоретичні знання в галузі
літання аероплану, аеронавігації, конструкції й роботи
аерології та досягнень сучасної авіації.

Минула зима. Весною, коли аеродром укритися зеленим
шкільні аероплани знову з лижв переставлено на ко-
льотне навчання розпочалася значно жвавіше. До цього

Учні біля свого аероплану

часу з теорією було покінчено. Весняні місяці давали значно
більш льотних днів, учні збудували собі шатра і навчання про-
водилось з ранку, коли на сході з'являлися зорі і кінчали, коли
сонце ховалося за деревами парку.

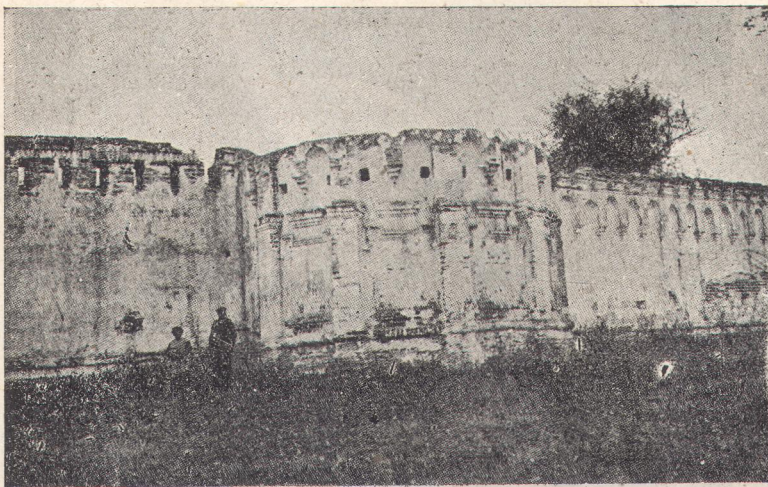
І ось цими днями радянська суспільність, комсомоль, ци-
вільні та військові робітники святкували перший випуск. Школа
випустила молодий кадр пілотів, що працюватимуть по округах
України. Вони будуть використані для швидкого авіо- зв'язку
округ з центром та районами, боротьбою з с. г. шкідниками,
вони стануть піонерами масового пролетарського авіоспорту.

Всесвіт 30/29

Група керівників та шефів школи з учнями

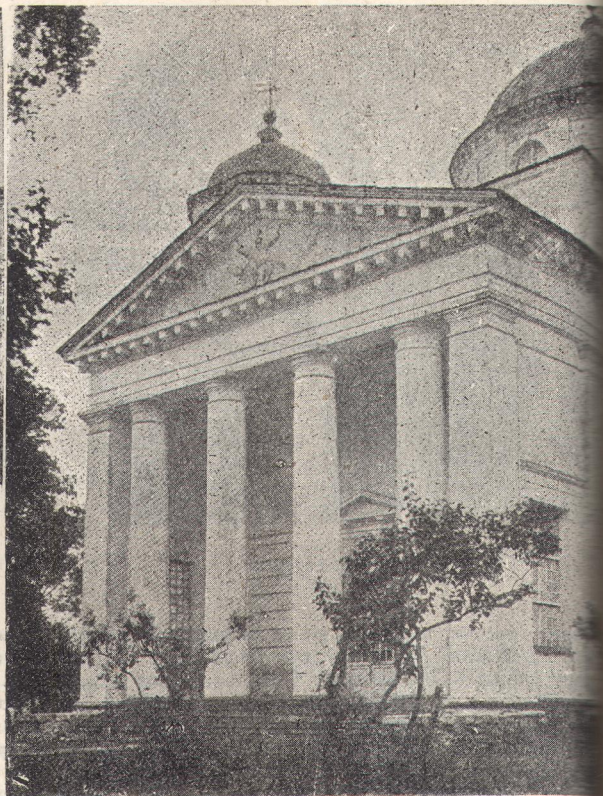
НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ ЗАПОВІДНИК

Частина стіни, що підходить до Десни

На правому березі Десни розкинувся Новгород-Сіверський, одне з стародавніх міст України. Час заснування міста Новгород-Сіверська, або, як колись його звали, Новгородка, невідомий. Історики вважають, що місто засновано ще за часів Володимира або Ярослава, себ-то в XI столітті. Наприкінці XI століття (1098) Новгород-Сіверський став столицею сіверянської землі. Місто набувало великого стратегічного значення і протягом кількох століть вартує і провадить боротьбу з дикими кочівниками. Сміливі сіверські дружини ведуть жорстоку боротьбу з печенігами, половцями, татарами. Тут був князем і Ігор Святославович, героїчний, але невдалий похід якого вславлено в великому пам'ятникові старовинної української літератури—„Слово про Ігоревий похід“.

З давніх давен Новгород-Сіверський, посідаючи одну з тверзів сіверянського князівства, що займало водозбір р. р. Десни, Сейму і Сули—знав чимало нападів, облог, руйнування і т. д. Татарська навала зруйнувала Сіверське князівство і Новгород-Сіверський втрачає свою самостійність, а в другій половині XIV століття підпадає під владу Литви. Нерозуміння місто стає

Фасад Спаської церкви, побудованої Гваренті

за причину жорстоких війн між Литвою і Москвою, 1503 року Новгород-Сіверський відходить до Москви.

Під мурами Новгород-Сіверська в 1600 році з'являється Гришка Самозванець. Тут він оголошує себе за московського царевича Дмитра. Пізніше (1604) під Новгород-Сіверським Самозванець у великому бойовищі переміг московське військо. Місто переходить у 1619 р. до Польщі. Лише за Хмельницького Новгород-Сіверський переходить до України. Востаннє 1664 році польський король Казимір намагався захопити місто, але це йому не вдалося.

Від колишньої слави та бурхливого життя Новгород-Сіверського до наших часів дійшли лише залишки валів, ярів та окремі будівлі кол. Спаського монастиря...

Спаський монастир

ЖНИВА

Нарис А. Петражицького

Пожовкли, золотом вилискують неосяжні простори українських степів. Налилися і схилили свої голови повні колоски пшениці, немов овеча отара, що втомилася від полудневої спеки. Тихо в степу. Іноді промайне легкий вітерець, прокотиться по високих хлібах та зіб'є ген біля могили кушпиль по дорозі.

Гаряче...

В степу зацокотіли перші косарки: спершу по горбах, далі по схилах балок.

Почалися жнива...

Маленькі стрункі косарки, граціозно вимахуючи крилами, починають стригти степ гін за гоном. Моторні, мов легкі степові коники, вони швидко поринають у високих хлібах. А на колгоспських лапах працюють снопов'язалки й інші дивовижні машини, яких селяни зрелу віку не бачили.

— Ач які їм машини дають, — заздро промовляє погонич, вимахуючи свою лобогрійку, — сама косить, сама в'яже, сама копки складає. Добро людім!

— А чому ж ти до колгоспу не йдеш? — зауважує скирочник, — і ти б так працював. Гуртом і працювати легше та зарплати більше. Я от уже заяву подав, восени мене приймуть.

— Воно то справа саме по нас, та баба лається...

— А ти баби не слухай.

Удосвіта косарки виїждять у поле. На місці їх готують, лагодять, а косити починають, коли сонце вийде і росу висушить: тоді косити легше. В косарку запрягають трійку, причім найстарішого і найбільш випробованого коня запрягають з правого боку: він мусить іти рівно як по ниточці, щоб праве колесо косарки йшло самою борозною. Кожний гін об'їждять косаркою навколо, так що перед кінцем серед гону створюється ніби острів нескошеного хліба, що раз-у-раз меншає.

По кожних десяти кроках скидальник скидає з косарки правильні рядки скошеного хліба, який дівчата згрібають у вальки, за 3-4 дні з вальків складають копи, а ще за тиждень починається возовиця і гарманування.

Підчас возовиці працюють і вдень і вночі. Спати ніколи. Сплять на гарбах на ходу, годину-дві вночі, щоб удосвіта вже знов ганяти коток, віяти й возити.

А в колгоспах уже забули про котки. Тут молотять і возять трактором. Напружившись і сердито пихкаючи, тягне вперта машина дві величезні гарби, навантажені вище полудрабків. Жнива почалися.

Наша країна дасть у біжучому році сотні мільйонів пудів хліба, залишки якого ми перетворимо на машини, трактори й с.-г. знаряддя. Кожний пуд зерна, зданий державі, допомагатиме скоршому перетворенню нашої країни із хліборобської на країну промислово-хліборобську.

Велику роль та значення в історії Новгород-Сіверського нагір'я у свій час цей монастир. Побудований, як справжня фортеця, він довгий час був не лише фортецею, а й осередком культури й освіти в далекому минулому. Величезні мури та вежі, що обіймають всі будівлі кол. монастиря, вражають своїми розмірами та грандіозністю.

Вся місцевість кол. монастиря являє собою велику прямокутну площу на високій горі над долиною Десни. Шість височин наче вартові свідчать про минуле, про криваву боротьбу з кочовниками.

В другій половині XVII-го віку цей монастир став резиденцією відомого діяча, чернігівського єпископа Лазаря Барановича. За його часи засновано знамениту Новгород-Сіверську друкарню, що видала чимало книжок українською та польською мовами.

На місці церкви XII віку, Катерина, відвідавши монастир, у 1764 році, побудувала грандіозних розмірів Спаську церкву, якої було складено одним з славніших архітекторів XVIII-го століття італійцем Джакомо Гваренгі. Остаточну оздобу цього пам'ятника архітектури закінчено наприкінці минулого століття, а додаткові колони було зроблено під керівництвом чернігівського архітектора Антона Карташевського.

Живопис виконано художником Корнієвим.

Кол. монастир має велику бібліотеку, давній архів, різні цінні портрети.

Гаркомос своєчасно звернув увагу на цей кол. осередок української освіти й культури і зняв питання перед Раднаркомом про оголошення Новгород-Сіверська історично-культурного державним заповідником.

Новгород-Сіверський нині зі всіма монастирськими будівлями та майном є державний заповідник.

Брз

Військові собаки на виставці. Вгорі експонати окружної школи УВО

ПІД ГАСЛОМ ОБОРОНИ КРАЇНИ

Цьогорічна виставка службововійє-кових собак ґрунтовно відрізнялася від того, що було минулими роками.

Уперше секція службового собаківництва ТСО Авіахему виступила, як оформлена громадська організація, що працює в щільному контакті з іншими секціями товариства, на прапорі якого написано—підпора мирної праці й оборони СРСР.

Службове собаківництво в УСРР швидко розвивається, що свідчить як якістю показаних екземплярів, як і кількістю їх. Виставка також наочно демонструє зміну щодо соціального складу секції—значно збільшилася участь робітників. Коли підчас організації секція нараховувала лише 2% робітництва, то тепер воно складає вже понад третину всіх членів. Уперше на виставці орга-

нізовано виступив робітничий осередок заводу ДЕЗ, а в майбутній виставці братимуть участь також і інші осередки, що нині посилюють свою роботу.

При секції відкрито муштрування майданчики, де члени секції під керівництвом досвідчених інструкторів навчають собак військовій службі. Під час виставки відбулася демонстрація роботи аматорських і військових собак, що показали свою придатність працювати в бойових умовах.

Участь робітництва свідчить, що службове собаківництво вийшло з-під досвіду невеликої групи аматорів і стало справою широких трудящих. Лише за участю яких можливо було забезпечити Червону армію бойовими собаками.

ЯК ПОВСТАЮТЬ ТАЛАНТИ

Харківська робітниця, комсомолка з фабрики „Червона Нитка“—Зоя Давидович, цього року закінчила Художній технікум. Ще змалку вона захоплювалась малюванням, але не мала змоги вчитися в цьому напрямку, і навіть не закінчивши сьомірічки примушена була піти працювати на фабрику. На фабриці самоучкою продовжувала дещо малювати.

Тоді ж її притягли до роботи в стінгазеті: малювала карикатури, писала різні гасла та плакати. Мріяла вступити до художньої школи. На 5-му році своєї роботи на фабриці захворіла. Підчас хвороби, коли стала трохи одужувати, якось, сумуючи, виліпила з хліба маленького чоловічка. Побачила, що вийшло непогано й сама здивувалася. Почала ліпити з захопленням. Тут пішли коники, попільнички, мисочки, собачки та дівчатка. Виліпила лікаря, санітарок. Помітили це лікарі—дивувались її хистові. Тов. Юзєфович радив обов'язково вчитися в спеціальній

школі. Через фабрику та Окружний Комітет Комсомолу була надіслана до Худ. Технікуму. Там з 6 чол. тільки одна вона склала на іспиті конкурсі зі скульптури. Мрія здійснилась, і Зоя Давидович, робітниця фабрики „Червона Нитка“ стала студенткою художнього ВУЗ'у. Тут, звичайно, прийшлося прикласти чимало упертої праці, щоб опанувати всі дисципліни, що з ними вона була майже незнайома.

Бажання перемагало труднощі. Наздогнала всіх учнів. Захоплення роботою не кидало її ні на хвилину протягом чотирьох років. Цього року закінчила. Приготувала кандидатську роботу: виліпила за портретом погруддя Максима Горького. Комісія роботу визнала за дуже задовільну і Союз Будівельників прийняв її для клубу.

Треба б подбати, щоб молодий скульптор одержав змогу свого дальшого вдосконалення, як кожний майстер, що свого часу теж був талановитим учнем.

Скульпторка Зоя Давидович з погруддя М. Горького

НЕВМИРУЩА ГОЛОВА

Ще кілька років тому вчені провели цілу низку дослідів щодо заміни природних людських органів штучними. Однак, ці досліди не ставили собі за мету тільки завдання, але й мали на меті вказати спосіб і систему, за якої можна було б вилучити кров з тіла, очистити її від шкідливих пошкоджень організму, відповідним Х-промінням або ультрафіолетовим вбити бактерії і повернути її назад.

Досвіди ці не були досить успішні, однак, вони довели, що їхня мета цілком можлива річ і мав під собою певний, незмінний ґрунт.

Радянські вчені також працювали в цій галузі і лікарі Зинченко та Чечулін—співробітники хімічно-фармацевтичного інституту Науково-Технічного Управління ВРНГ отримали майже феноменальних наслідків. Вони довели, що життя тварини можна продовжити після того, як голову відокремлено від тулубу, а також, що стинання голови не визначає моментальної смерті.

Ще 1912 року французький фізіолог Галуа висловив думку, що штучне продовження життя було б можливе за умов виготовлення або підтримання в нормальному, здоровому стані справжньої, або штучної крові.

Кілька вчених з того часу намагалися домогтися в цій справі якихось наслідків, але їхні спроби завжди кінчалися невдачею. Головне, до цього спричинялося те, що не можна було знайти підходящу рідину, що могла б замінити кров.

Крім того всі труднощі цих дослідів полягали в тому, що не можна було нічого придумати для автоматичного регулювання температури крові і підтримання необхідного окиснення.

Після цього пощастило досягти радянським вченим. Треба було перемогти три труднощі. Перша мала механічний характер і полягала в тому, щоб відокремити рідину, що залишилася в крові. Друга трудність—зробити штучну кров, що могла б замінити кров. Третя—створити відповідну апаратуру і підтримувати її в нормальній температурі.

Вчені винайшли одну хімічну річову, що, введена в кров тварини, не дає їй згуститися. Це вирішило дві важкі проблеми одразу; можна було вжити тварини як розчин, а також було підтримувати в ній всі необхідні умови, бо винайдена річова запобігла всіх істотних змін крові. Тоді вчені взялись за утворення штучного серця, що, кінцево-кінцем, могло б замінити великого скляного серця, куди безперервно находила кількість крові, позбавленої кисню, щоб тварина могла жити.

Постійне стиснення гнало кров по судинах і дрібних капілярах; це тиснення не проходило хвилиною, як за нормальної артеріальної циркуляції. Це допомагало завдяки тому, що кров подавалась тільки лише тяжінням, а резервуар мистівся на рівні відтягів. Само собою розуміється, що кров було окиснено.

Самий процес операції відбувався так. Тварину анестезували, а потім її повільно ампугували.

Всі кровоносні жили швидко перев'язували і в найкоротший термін циркуляцію було відновлено через головні артерії шиї перше, ніж ампутувати далі.

Для того, щоб була повна анестезія, слід було в міру розвитку операції збільшувати дозу наркозу, бо велика кількість крові, що проходила через мозок, не могла вже спричинитись до наркотичного впливу.

Під час операції було цілком ясно, що життя не прийнялося ні на мить.

Жива голова собаки, що лежить на руці одного з вчених

Віт реагували на доторкнення. За 20-30 хвилин після закінчення операції голова повільно „прийшла до життя“ як голова нормальної живої тварини.

Очі відкривались і моргали, виглядаючи як цілком живі. Сама голова реагувала фізично, коли доторкалися до вус, носа, губ або інших частин морди.

Сильне роздратовання викликало рух такої сили, що іноді важко було утримати голову на тарілці. Іноді паща розкривалась, зуби вищирялись і можна було бачити кожну фізичну реакцію собаки, що гавкає або виє.

Виникає питання, чи може голова собаки, відокремлена від тіла, відчувати? Голова реагувала на кожний рефлекс. Наприклад, на деякому віддаленні від очей тварини тримали 50-ти свічну лампу, і коли її запалювали знізня звукувалась і очі миготіли. Це повторювалося кілька разів.

Після цього вчені звернули увагу на слизову оболонку рота. Спочатку вони трохи помазали рота і язик оцетом. Негайно ж виявились ознаки роздратовання і язик робив рухи, ніби щоб звільнитись від цього смаку і в роті навіть утворилась піна. Коли цей самий дослід, тільки з шматочком вати, просякнутим хліном, повторили, спроба звільнитись від цього гіркого смаку ще яскравіше виявилася. В цей час слюзи показувались на очах. Цукерки й невеликі шматки сиру голова швидко схоплювала й проковтувала тільки для того, щоб вони випали крізь перерізаний стравохід.

Коли ж нарешті довелося зупинити циркуляцію, виявились характерні ознаки агонії й наближення смерті. Це одне повинно привести до висновку, що голова справді жила. Потім, коли знов почали штучний кровоіг, голова знову ожила і різко реагувала на всі роздратовання й спроби, як і раніше.

Досвіди над частинами тіла, ізольованими від організму, провадилися вже й раніше і всі вони навали більше чи менше позитивні наслідки. Так наприклад відрізаний палець, вміщений у фізіологічний розчин, довго зберігає в собі життя, серце в цьому ж розчині продовжує пульсувати то що. Голова, що живе ізольовано від організму—це завершення всіх цих дослідів.

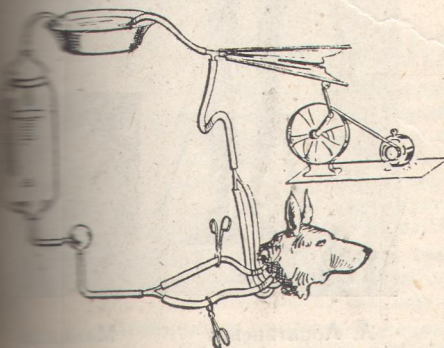
Ці всі досвіди мають величезне значення. Навіть найширша фантазія сучасних письменників, що пишуть наукові романи, блідне перед впертим прогресом наукових досліджень. Важко уявити собі ті необмежені можливості, що відкриються, коли наслідки цих досліджень якимсь своїм боком буде пристосовано до людини.

Через те не мають ніякої рації ті, хто говорять про жорстокість цієї операції. Адже ж цілком ясно, що без дослідів на тваринах ми б не мали тих величезних досягнень у медицині, що ми маємо.

М. Ан-ський

Собача голова на тарілці, з гумовими рурками, що ведуть до джерела готування крові. Голова виявляє всі ознаки життя

Схематична діаграма, що показує план устаткування апарату для цього досвіду

НАША СКУЛЬПТОРСЬКА МОЛОДЬ

Є. Соколова,
О. Кудрявцева
Л. Лопатинська

Культурна революція, крім невідкладного завдання ліквідувати неписьменність, крім боротьби з віковичними кайданами темряви та забобонами, ставить у всю широчінь питання про художнє виховання мас.

В широкому розумінні таке виховання це не прагнення прищепити розвінаний, інтелігентський, ідеалістичний естетизм серед пролетаріату, що творить нове небувале ще життя, що через індустріалізацію країни будувє соціалізм. Художнє виховання треба зрозуміти, як приєднання широких трудящих мас до сприймання художніх ідей, що відображають велику епоху будівництва соціалізму.

З такого погляду і слід розглядати завдання наших художніх ВИШ'ів, що відіграють неабияку роль на фронті культурної революції.

Недавно в Харківському Художньому технікумі захищали свої дипломні роботи молоді радянські скульптори.

Контингент студентів скульптурного факультету ХХТ невеличкий, щось з 10 чоловік.

Захищали свої роботи на цей раз три дипломантки Є. Соколова, О. Кудрявцева і Л. Лопатинська, що працювали під безпосереднім керівництвом скульпторки проф. Блох—учениці французького скульптора Родена.

Тема Є. Соколової — „Шахтар“. Кремезна, трохи низька постать шахтаря, що лівою рукою спирається на своє знаряддя виробництва—кайло. Структура туловища, м'язи рук, грудей, впевнений сміливий погляд, свідчить, що ця людина з великою фізичною та духовою силою, наче всміхається великому майбутньому. Жодних рис художньої сентиментальності.

Друга художниця О. Кудрявцева подала на диплом свій менументальний

О. Кудрявцева

Селянка

твір — „Селянка в жива“. Пейзанська тематика, на наш погляд, трохи застаріла у нашу тракторно-комбайнську добу. Все ж тему виконано бездоганно.

Чудово віддано в глині жест в'язальниці, коли вона стомившись, мабуть від спраги і спеки, переносючи гостий сніп збіжжя до копи, поправляв рукою неслухняну хустку на голові.

Постать трохи статично-скульптурна без анатомічного відзначення руху, напруження. Художниця видно намагалася вкласти у свій твір символ тяжкої індивідуальної праці в немашинізованому ще селянському господарстві.

Третій твір—скульпторки Л. Лопатинської — „Фізкультурниця“. Струнка постать здорової, ідеально-складеної дівчини у фізкультурному одязі з футбольним м'ячем у лівій руці. Її права рука легко підтримує м'яч зверху.

Як і в „Селянці“ Кудрявцевої — у „фізкультурниці“ переважає зовнішня статика. Це спокій на світанку нового життя. Ідеальна краса жіночої наготи.

Оцінюючи ці три дипломні роботи треба зазначити, що вони не без деяких хиб, але ж ці хибі чисто формального, суто-технічного характеру (зморшки на штанах шахтаря, сніп в руках селянки). Це дрібниці в загальному синтезі завершеної скульптурної думки.

Скульптурний факультет ХХТ показав, які великі художні можливості ховаються в надрах нашої робітнице-селянської молоді.

Кілька слів про авторів дипломних робіт. Усі вони діти робітників—майже самотужки прокладали собі шлях до творення мистецтва.

Ми хочемо висловити надію, що творчість наших молодих митців стане фактором популяризації справжнього мистецтва в побуті, в школі, по клубах і взагалі на всьому фронті культурного будівництва.

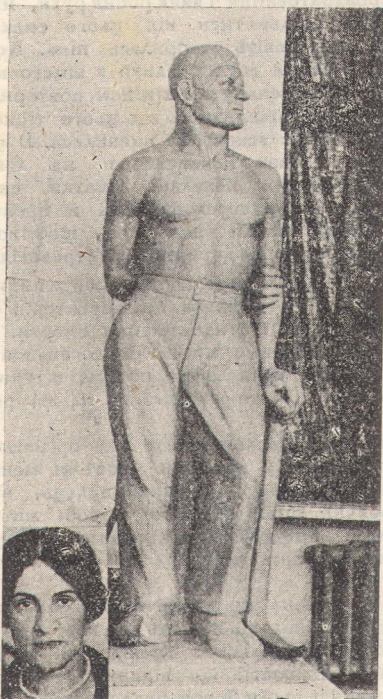
Тут і виникає думка про використання творів молодих мистців. Такі твори, як ось „Шахтар“ Соколової з великим успіхом можна було використати по робітничих клубах, басу, по палацах праці, „Фізкультурниці“ по палацах фізкультури, „Селянка“ для художнього оздоблення сільбудів.

Ще більшою мірою треба потуратися про те, щоб творчість наших диянських скульптурних митців цвіла в якнайсприятливішій умові. Не можна припустити такого стану, щоб студент художнього ВИШу, після закінчення опинився без роботи, як це бувало в інші часи. За таких умов усе художнє виховання його пішло б марно і не давало того, чого вимагають уже нинішні шари робітників та селян, а саме художнього оформлення нового соціалістичного життя.

Ми вже зазначили вище, що дипломні роботи наших випускників слід бути якнайширше використати по робітничих клубах, сільбуддах тощо. Цього ми наші молоді митці (не тільки скульптори) повинні безперервно виконувати соціально замовлення пролетаріату, що прагне не тільки відображення змісту великої епохи, але й відповідного художнього оформлення цієї епохи. Це можна зробити тільки коли митці будуть тісно пов'язані з процесами великого будівництва взагалі та з виробництвом зокрема.

Перші капітальні твори скульпторки Харківського Художнього технікуму свідчать, що пролетарська тематика і її форми стали вже на певний ґрунт, маючи перед собою широке поле дальшого розвитку.

Навколо нашої мистецької молоді треба ширше організувати громадську думку. Це буде стимулом для дальшого творчого процесу, до вкладання в творчість митців пролетарського змісту, що був би велику епоху нашої сучасності.

Є. Соколова Шахтар

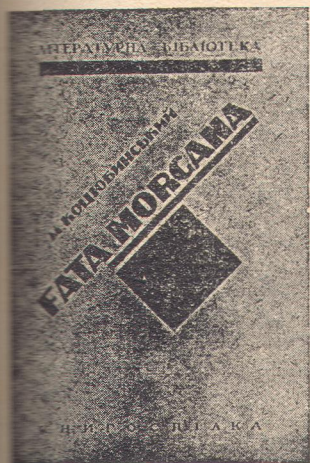

Л. Лопатинська

Молодець

КЛАСИЧНУ ХУДОЖНЮ ЛІТЕРАТУРУ УКРАЇНСЬКИХ ТА СВІТОВИХ ПИСЬМЕННИКІВ МАСАМ ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА НА ТВОРИ УКРАЇНСЬКИХ ТА СВІТОВИХ ПИСЬМЕННИКІВ

Леся Українка.—Повне видання творів. За загальною редакцією Б. Якубського. Збірка складається з 10 томів. Вийшло з друку 6 томів. Все видання вийде протягом 1929 р. Передбачається випустити додатково ще 2 томи: Ціна за 10 томів без палітурок—15 крб. 30 коп. В 10 міткалевих палітурках—21 крб. Завдаток—3 крб.

М. Коцюбинський.—Повне видання творів. Редакція тексту Ан. Лебедя. 7 томів. Вийшло з друку 2 томи. Все видання вийде протягом 1929 р. Ціна орієнтаційна: без палітурок—13 крб. В 7 міткалевих палітурках—16 крб. 50 коп. Завдаток—1 крб. 50 коп.

Іван Франко.—Повне видання творів. За редакцією С. Пилипенка та Івана Лизанівського. 29 томів. Вийшло з друку 24 томи. Решта вийде протягом 1929 р. Ціна 34 крб., а в 15 міткалевих палітурках—41 крб. 50 коп. Завдаток—5 крб.

В. Винниченко.—Повне видання творів 22 томи. Все видання вийшло з друку.

Ціна 21 крб., а в 10 міткалевих палітурках—26 крб. Завдаток—3 крб.

Б. Грінченко.—Повне видання творів. За редакцією Марії Грінченкової. 10 томів. Вийшло з друку 6 томів. Решта вийде протягом 1929 р. Ціна 9 крб., а в 5 міткалевих палітурках—11 крб. 50 к. Завдаток 1 крб. 50 к.

М. Гоголь.—Збірка вибраних творів. За редакцією І. Лакізи та П. Филиповича. Стилістична редакція А. Ніковського. 5 томів. Все видання вийде з друку 1929—30 року. Ціна орієнтаційна—10 крб. В 5 міткалевих палітур.—12 крб. 50 к. Завд.—1 крб. 50 к.

Бібліотека сучасного українського письменства.—Серія I—21 том. Все видання вийшло з друку. Ціна 9 крб., в 5 міткалевих палітурках по декілька книжок—11 крб. 50 к.

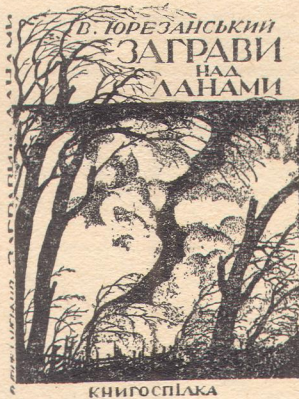
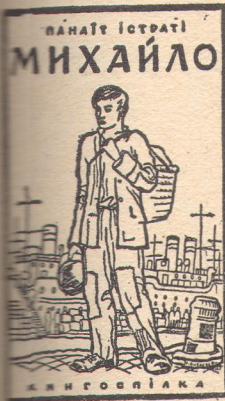
Завдаток 1 крб. 35 коп.

Серія II—22 том. Все видання вийшло з друку.

Ц. 11 крб., 60 к. а в міткалевих палітурках по декілька книжок 14 крб. 60 к. Завдаток—1 крб. 75 коп.

Літературна бібліотека.—Серія I—16 томів. Все видання вийшло з друку.

Ціна 16 крб., в 8 міткалевих палітурках по 2 томи—20 крб. Завдаток—2 крб. 50 коп.

Серія II—13 томів. Все видання вийшло з друку. Ціна 14 крб. В 7 міткалевих палітурках по 2 т. 17 крб. 50 коп. Завдаток—2 крб.

Комплект театральних п'єс.—Серія I—23 книжки. Все видання вийшло з друку.

Ціна 7 крб. 30 коп., в 4 міткалевих палітурках по декілька книжок—9 крб. 30 коп.

Серія II—19 книжок. Все видання вийшло з друку.

Ціна 9 крб., в 5 міткалевих палітурках по декілька книжок—11 крб. 50 коп.

Завдаток—1 крб. 35 коп.

Бібліотека світового письменства—11 томів. Все видання вийшло з друку.

Ціна 13 крб. 75 коп., в 6 міткалевих палітурках по декілька книжок—15 крб. 75 коп. Завдаток—2 крб. 10 коп.

Гі-де-Мопасан.—Повне видання творів. За загальною редакцією проф. С. Савченка. 10 томів. Вийшло з друку 6 томів. Все видання вийде протягом 1929 року.

Ціна в палітурках 19 крб.

Завдаток—3 крб.

Герберт Велз (Уельс).—Збірка вибраних творів. За редакцією проф. Калиновича 6 томів.

Все видання вийде протягом 1929—30 року.

Ціна орієнтаційна: 10 крб. В 6 міткалевих палітурках 13 крб. Завдаток—1 крб. 50 коп.

Бібліотека дитячої літератури—(Оповідання для дітей).

Серія I—25 книжок.

Всі книжки вийшли з друку.

Ціна без палітурок 2 крб. 10 коп., в 2 палітурках—3 крб. 10 коп.

Завдаток—35 коп.

Сер. II. Молодшого віку—34 книжки. Всі книжки вийшли з друку.

Ціна 11 крб., в 6 міткалевих палітурках по декілька книжок—14 крб. Завдаток—1 крб. 65 коп.

Шкільна бібліотека молоді—30 книжок. Всі книжки вийшли з друку.

Ціна 11 крб. 56 коп., в 6 міткалевих палітурках по декілька книжок 14 крб. 50 коп.

Завдаток—1 крб. 75 коп.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

При передплаті дається завдаток: на решту вартості робиться накладна платня при надсилці книжок. З бажання передплатників накладна платня може бути одноразова на все видання, яке вийшло з друку, або на декілька томів. Остаточний розрахунок робиться при надсилці останнього тому. При замовленнях зазначити, чи надіслати книжки в палітурках та по скільки томів. Пересилка коштом передплатника.

При замовленні безпосередньо в Головній Конторі „Вісті“ передплатники газети „Вісті“ або журналу „Всесвіт“ одержують 10% знижки з суми, на яку буде зроблено передплату, на вищезазначені твори, в разі надсилки свого адресного ярлика, або № замовлення.

Ті, що не передплатують газету „Вісті“ або журналу „Всесвіт“ при замовленні безпосередньо в Головній К-рі „Вісті“, одержують БЕЗПЛАТНО газету, або журнал, в залежності від їх побажання, на всю суму завдатку.

Передплату приймає Головна К-ра—Харків, вул. К. Лібихєхта № 11, та всі філії ВИДАВНИЦТВА ГАЗЕТИ „ВІСТІ ВУДВК“.

**В КОЖНІЙ ШКОЛІ, КНИГОЗБІРНІ, ХАТІ-ЧИТАЛЬНІ. В КОЖНОМУ КЛЮБІ,
ГРОМАДСЬКІЙ УСТАНОВІ, СКРІЗЬ. ДЕ ЗБИРАЮТЬСЯ ЛЮДИ, ПОВИННІ БУТИ
ПОРТРЕТИ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ**

„Альбом портретів українських письменників“, 20 великих портретів письменників-класиків розміром 23 × 35 см., робота художника Ю. Садиленка. До альбому додано біографічні нариси про письменників, написані проф. М. Зеровим. Ціна альбому 2 крб.

ЗАМОВЛЯЙТЕ ПОРТРЕТИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА: Великі у фарбах, ціна 20 коп. шт.,
маленькі у фарбах, ціна 3 коп. шт.
Портрети великі надсилаються не менше, як 5 штук. Маленькі не менше, як 50 штук.

Д-р СЛАВІН „ЗДОРОВЕ ЖИТТЯ“ 3-є видання, лікарський poradник, в книжці багато малюнків, описано всі хвороби й їх лікування водою, сонцем і аптечними ліками, в книжці вміщено розділ про полове життя, аборти та як запобігти вагітності. Ціна 2 крб.

Д. КУЧМА „НА ДОПОМОГУ ВЧИТЕЛЕВІ“. Методичні зауваження до переведення педагогічного процесу та вірцеві робочі плани для шкіл соцвиху 1-го концентру. Видання 3-є перероблено й доповнено, 378 стор. Ціна 3 крб.

Григор САБАЛДИР Великий Практичний СЛОВНИК в палітурці. Переопінено з 3 крб. на 2 крб. 25 коп.

В. КОРОЛІВ „СКОТОЛЕЧЕБНИК“ Ветеринарні поради. Видання 3-є, випр. й допов. з малюнк. Ціна 75 коп.

В. НЕСТЕРВОДСЬКИЙ „ПАСІКА“ Підручник пасічництва. Переопінен. з 2 крб. 50 коп. на 1 крб. 25 коп.

Проф. **ОРЛОВ В. Н.** „МАТЬ И ДИТЯ“ Настольная книга для женщин, с 92 рисунк., на русск. языке.
и др. **М. З. ШЛАК** Ціна 2 рубля 85 коп.

Замовлення надсилайте: м. КИЇВ, вул. Воровського, № 19, Книжекспеду „ВІСТІ ВУЦВК“. Книжки надсилається негайно, без завдатку, післяплатою.

КНИЖЕКСПЕД.

ПРОДОВЖЕНО ПЕРЕДПЛАТУ
НА
1929
РІК

НА БАГАТОІЛЮСТРОВАНІЙ ЩОМІСЯЧНИЙ
ЖУРНАЛ ЛІВОЇ ФОРМАЦІЇ МИСТЕЦТВ

НА
1929
РІК

НОВА ГЕНЕРАЦІЯ

За редакцією Михайля Семенка

РІЧНІ ПЕ-
РЕДПЛАТ-
НИКИ

В КОЖНОМУ НОМЕРІ ПРОЧИТАЄТЕ:
ліві вірші, оповідання, романи, репортажі, памфлети, фейлетони, статті з теорії і практики лівих течій мистецтва: літератури, кіно, малярства, архітектури, театру, побуту й ін. референції й огляди лівого мистецтва, закордону й СРСР і т. ін.

В КОЖНОМУ НОМЕРІ ПОБАЧИТЕ:
репродукції й фото з лівого малярства, архітектури й ін.

ОДЕРЖУЮТЬ
БЕЗПЛАТНО
ДОДАТОК

ВЕЛИКИЙ „КОБЗАР“ М. СЕМЕНКА

ЦІНА ЖУРНАЛУ: на 12 міс.—7 крб., на 6 міс.—3 крб. 75 коп., на 3 міс.—2 крб., на 1 міс.—70 коп.

Окреме число в роздрібному продажі—75 коп.

ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЮТЬ: Сектор періодвидавань ДВУ (Харків, Сергіївська пл., Московські ряди, 1) та уповноважені періодсектору скрізь по Україні.